



provincie **HOLLAND**
ZUID

GS brief aan Provinciale Staten

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
Zie verzenddatum linksonder

Ons kenmerk
PZH-2021-766236209
DOS-2020-0008499

Bijlagen
2

Aan Provinciale Staten

Onderwerp
Beleid cultuur(participatie)

Geachte Statenleden,

In deze brief zetten wij het cultuurbeleid van de provincie Zuid-Holland in deze collegeperiode uiteen. Aanleiding hiervoor is tweeledig. Gemeenten hebben gevraagd naar verdere samenwerking in het overleg over de coronaschade. En de gezamenlijke provincies willen in IPO-verband hun rol op het terrein van cultuur positioneren met het oog op een nieuw kabinet en een nieuwe cultuurplanperiode (2025-2028). Beide ontwikkelingen maken het wenselijk om de plek die wij met ons cultuurbeleid in het cultuurstelsel innemen te verhelderen. Tevens voldoen we hiermee aan de toezegging naar aanleiding van uw vraag (23 september 2020) om een overzicht van uitgaven aan cultuur van de twaalf provincies te leveren. Dit overzicht vindt u in de bijlagen 1 en 2.

Deze brief bouwt voort op stukken die u eerder heeft ontvangen. De GS-brief en het meerjarig afsprakenkader tussen de provincie en de basisvoorziening cultuurparticipatie/Erfgoedhuis (PZH-2020-756292579), de inhoudelijke reactie op de jaarplannen 2020 van de basisvoorziening cultuurparticipatie (PZH-2020-742376295), en de brief over de inventarisatie culturele infrastructuur Zuid-Holland en corona (PZH-2020-74204992).

Waarom voeren we cultuurbeleid

De provincie Zuid-Holland wil de kwaliteit van de leefomgeving verbeteren. Toegang tot culturele voorzieningen speelt hierin een belangrijke rol. Culturele voorzieningen hebben een intrinsieke waarde en zijn belangrijk voor de intellectuele en artistieke vorming van mensen ('Bildung'). Daarnaast leveren ze intellectueel en sociaal kapitaal op, in de vorm van kennis en sociale contacten. Zij dragen bovendien bij aan een concurrerend en innovatief Zuid-Holland met een eigen identiteit. Uitgangspunt is dat cultuur toegankelijk moet zijn voor iedereen.

Wat doen we: tweedelijns ondersteuning

Het cultuurbeleid van de provincie Zuid-Holland is gericht op tweedelijns ondersteuning van gemeenten en onderwijs op het gebied van cultuureducatie, cultuurparticipatie en talentontwikkeling. Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor cultuureducatie en -participatie.

Doel is meer kinderen en jongeren in aanraking te brengen met cultuur, dankzij kwalitatief goede en gespreide cultuureducatie en -participatie. Om dat te bereiken subsidiëren wij de basisvoorziening cultuurparticipatie (Kunstgebouw, Jeugdtheaterhuis, Popunie en SEOP). Aandachtspunt zijn gemeenten die nog niet bereikt worden en/of waar weinig culturele voorzieningen zijn (zo geheten witte vlekken). Wij hebben, samen met de basisvoorziening cultuurparticipatie, de ambitie om te zorgen voor een compleet en dekkend aanbod. Dit vraagt van de organisaties om een flexibele aanpak. De verschillen in cultuuraanbod en behoeften per gemeente zijn groot.

Cultuurstelsel en de verschillende overheden

Rijk, provincies en gemeenten voeren allen cultuurbeleid, met ieder hun eigen autonomie en verantwoordelijkheden. Het cultuurbeleid van het rijk is gericht op het in stand houden, ontwikkelen, sociaal en geografisch spreiden of anderszins verbreiden van cultuuruitingen; waarbij het rijk zich laat leiden door overwegingen van kwaliteit en verscheidenheid (wet op het specifiek cultuurbeleid). Het rijk ondersteunt instellingen van (inter)nationale betekenis via de landelijke basisinfrastructuur cultuur en de cultuurfondsen.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor accommodaties van culturele instellingen en voor de financiering van het beheer van gemeentelijke collecties en lokale culturele voorzieningen. In het *Algemene Kader Interbestuurlijke verhoudingen cultuur OCW, IPO en VNG (2012)* zijn afspraken vastgelegd: cultuur is een kerntaak van provincies waar dit de lokale belangen overstijgt. Provincies zijn verantwoordelijk voor bovengemeentelijke coördinatie op regionaal niveau. Ze zetten zich in voor de diversiteit en spreiding van culturele voorzieningen in de regio en zijn verantwoordelijk voor de financiering van provinciale collecties. Bij cultuureducatie spelen provincies een rol in de tweedelijns ondersteuning, in het bevorderen van de kwaliteit door deskundigheidsbevordering en in de regionale spreiding.

Het beleid van de provincie Zuid-Holland t.a.v. cultuureducatie en participatie sluit hierop aan.

Waarde toevoegen

Het afgelopen jaar zijn we, mede als gevolg van de coronacrisis, meer gaan werken vanuit het uitgangspunt: *we voegen waarde toe waar dat nodig is en kan, zonder daarbij de verantwoordelijkheid over te nemen*. Voorbeelden zijn het overleg met gemeenten in juni en oktober 2020, het opstellen van een gezamenlijke lobbybrief richting het rijk en de subsidieregeling noodsteun cultuur 2020.

Impuls: stevige afspraken en 30% extra middelen

Uitgangspunten en afspraken voor samenwerking tussen provincie en ondersteuningsinstellingen en tussen ondersteuningsinstellingen onderling zijn voor deze collegeperiode vastgelegd in het meerjarig afsprakenkader tussen provincie en basisvoorziening cultuurparticipatie/ Erfgoedhuis Zuid-Holland. De provincie Zuid-Holland heeft voor deze collegeperiode de basisvoorziening cultuurparticipatie versterkt met ongeveer 30% extra middelen (beleidsrijke begroting 2020/urgente intensiveringen 2020, middelen amendement A668). De instellingen hebben, voor het eerst sinds 2015, indexatiemiddelen ontvangen. Met deze versterkingen is een uitbreiding van het werkveld van de basisvoorziening cultuurparticipatie mogelijk. Bijvoorbeeld bij het programma Cultuur Educatie met Kwaliteit is een groei van 18 naar 32 gemeenten gerealiseerd. Er wordt ook

gepoogd om de witte vlekken in de provincie te bereiken, zodat er een complete en dekkende ondersteuning in Zuid-Holland geboden kan worden.

Verbreiding van thema's en doelgroepen

Daarnaast is er sprake van een verbreding van thema's en doelgroepen: het beleid uitgevoerd door Kunstgebouw e.a. richt zich niet meer alleen op jongeren en het primair onderwijs, maar ook op het voortgezet onderwijs en op een bredere doelgroep met het programma cultuurparticipatie. Popunie heeft het (landelijke) talentontwikkelingsprogramma Kunstbende uitgebreid naar Zuid-Holland. Het Jeugdtheaterhuis werkt, naast de versterking van de huidige locaties, aan een uitbreiding van locaties / het theateropleidingsaanbod in de Krimpenerwaard. Kunstgebouw maakte een omslag naar klantgericht werken en levert daarmee meer maatwerk voor gemeenten in samenwerking met het onderwijs en het lokale culturele veld. Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van landelijke programma's en subsidiemogelijkheden.

Met een versterking van de basisvoorziening cultuurparticipatie met ongeveer 30% meer middelen en een ambitieus meerjarig afsprakenkader met de instellingen spelen we een rol van betekenis in het Zuid-Hollandse cultuurstelsel. Deze rol willen we in overleg en afstemming met onze partners in de komende jaren verder vormgeven.

Hoe verder?

Rijk

Wij willen de samenwerking met het rijk versterken. Doel is de positie van de provincie Zuid-Holland onder de aandacht te brengen en beter in te spelen op de kansen en mogelijkheden die er liggen.

Als provincie hebben wij tot nu toe alleen contact over het programma Cultuureducatie met Kwaliteit met het ministerie van OCW. De provincie Zuid-Holland nam in het verleden niet deel aan de convenanten, die het rijk (OCW) met de landsdelen afsloot. Deze convenanten gingen voor een belangrijk deel over de basisinfrastructuur cultuur (BIS). De provincie subsidieert geen BIS instellingen.

Landelijke fondsen

De landelijke rijksfondsen voeren het beleid van het rijk uit via programma's en subsidieregelingen. Voorbeelden hiervan zijn het programma Cultuureducatie met Kwaliteit en het landelijke programma cultuurparticipatie. Van de landelijke fondsen is voor provincie Zuid-Holland het Fonds voor Cultuurparticipatie de belangrijkste. Begin 2020 vond met dit Fonds een (bestuurlijk) kennismakingsoverleg plaats. Onze inzet is om te investeren in de relatie met de belangrijkste fondsen en periodiek overleg te organiseren. Dit past bij onze lijn om zoveel mogelijk aan te sluiten en gebruik te maken van landelijke programma's en subsidiemogelijkheden.

IPO

In IPO-verband werken we samen op het gebied van ontwikkelingen in het culturele veld (corona), de voorbereiding van de rijkscultuur planperiode 2021-2024 en de voorbereiding op het nieuwe kabinet (position paper en fiches). We werken samen aan een position paper gericht op

versterking van de positie van provincies op het terrein van cultuur met als doel input te leveren voor het nieuwe kabinetsbeleid. Belangrijke uitgangspunten zijn meer geld vanuit het rijk en een wettelijke basis voor het cultuurbeleid van provincies met ruimte voor maatwerk.

Mocht het in de komende jaren zo zijn dat het rijk en/ of IPO verder inzetten op regionale spreiding van culturele voorzieningen, verdere ontwikkeling van stedelijke cultuurregio's en een mogelijke decentralisatie van de rijksgesubsidieerde basisinfrastructuur (BIS), dan is dat voor ons alleen bespreekbaar wanneer ook menskracht en middelen meekomen.

Gemeenten

Door corona en forse uitgaven in het gedecentraliseerde sociaal domein staan spreiding, kwaliteit en toegankelijkheid van cultuurparticipatie onder druk. Afstemming en samenwerking met de Zuid-Hollandse gemeenten is wenselijk om de culturele infrastructuur overeind te houden. Afgelopen jaar is afstemming en samenwerking met gemeenten rond corona incidenteel tot stand gekomen. Wij zien dat de provincie in de vorm van het bijeenbrengen van partijen een toegevoegde waarde kan hebben en dat deze rol wordt gewaardeerd.

Wij willen de samenwerking met gemeenten versterken door periodiek een afstemmingsoverleg te organiseren. Hierbij zullen we - waar nodig - Kunstgebouw en Erfgoedhuis betrekken. Tijdens het laatste overleg met gemeenten zijn afspraken gemaakt over het opstellen van een cultuurbarometer (stand van zaken en knelpunten corona in de culturele sector) en het opstellen van een lange termijnvisie (hoe verder na de pandemie). Op basis van deze uitkomsten kan bekeken worden of, en hoe de samenwerking verder vormgegeven wordt.

Stedelijke regio's

In Zuid-Holland zijn drie stedelijke cultuurregio's: Haaglanden, Rotterdam en Leiden. De verwachting is dat deze regio's een belangrijkere rol gaan spelen in het landelijke cultuurbestel. De stedelijke cultuurregio's hebben cultuurprofielen opgesteld. Een deel van de rijksmiddelen wordt aan stedelijke regio's toegekend, met als doel om proeftuinen en vernieuwingsprojecten op te zetten.

In Zuid-Holland is, net als in een paar andere provincies, sprake van witte vlekken, aangezien lang niet alle gemeenten zijn aangesloten bij een stedelijke cultuurregio. Tot nu toe is de provincie niet betrokken bij de stedelijke regio's. Gezien het verwachte belang van de stedelijke regio's willen wij minimaal tot afstemmingsoverleg en uitwisseling met de stedelijke regio's komen. Hiermee kan afstemming met het provinciaal beleid tot stand komen.

Wij vragen daarnaast aandacht voor de witte vlekken in Zuid-Holland. Wij willen daarbij de mogelijkheid onderzoeken of eventueel een vierde cultuurregio in Zuid-Holland een optie kan zijn voor het ministerie van OCW, mocht aansluiting bij de huidige cultuurregio's lastig blijken. Bij de uitwerking van de afstemmingsplannen en deelname aan de stedelijke regio's kan worden afgesproken om Kunstgebouw en Erfgoedhuis een rol te geven bij het invullen van de witte vlekken.

Ten slotte

Samenvattend gaan we het volgende doen:

- periodiek overleg met een vertegenwoordiging van gemeenten in Zuid-Holland gericht op afstemming en samenwerking, waar dat toegevoegde waarde heeft;
- afstemming en uitwisseling met de stedelijke cultuurregio's in Zuid-Holland en zo nodig onderzoek naar een vierde cultuurregio in Zuid-Holland;
- positioneren van de provincie Zuid-Holland bij het rijk en landelijke fondsen en inspelen op kansen en mogelijkheden;
- in IPO-verband een gezamenlijke provinciale visie neerzetten op onder andere regionale spreiding, stedelijke regio's en een wettelijke basis voor provinciaal cultuurbeleid;
- blijven inzetten op een versterking van de tweedelijns ondersteuning van gemeenten. We kiezen daarbinnen voor nieuwe accenten (meerjarig afsprakenkader). We zien op dit moment geen rol in subsidiëring van eerstelijns organisaties.

Zoals wij aan u hebben laten weten, is er momenteel ook een discussie gaande over beschikbare arbeidscapaciteit binnen de provincie Zuid-Holland. Daar zullen scherpe keuzes moeten worden gemaakt. Ook binnen cultuur zien wij dat om dit beleid slagvaardig uit te voeren zoals hier beschreven, gezien de nu beschikbare menskracht, (beperkte) versterking van het ambtelijk apparaat nodig zou zijn. Deze discussie moet echter breder worden gevoerd en voor het goed uitvoeren van deze plannen zoals hier beschreven zijn wij dus afhankelijk van dit bredere kader.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, voorzitter,



drs. H.M.M. Koek

drs. J. Smit

Bijlagen:

- Overzicht uitgaven cultuur per provincie
- Overzicht BIS 2021-2024 Rotterdam Den Haag Leiden